

Modeli odgovora na odgojno-obrazovne potrebe djece
izložene riziku socijalne isključenosti u ustanovama RIPOO

Models of Response to Educational Needs of Children
at Risk of Social Exclusion in ECEC Institutions

Ovaj je rad financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2019-04-2011

This work has been fully supported by Croatian Science Foundation under the project IP-2019-04-2011

Roditeljstvo kao važan činitelj prevencije rizika od socijalne isključenosti

Dr. sc. Monika Pažur

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Roditeljstvo

Roditelji i odgojitelji susreću se s istim odgojnim zadacima (emocionalna dimenzija, komunikacijska dimenzija, zaštita i sigurnost djeteta, ekonomska dimenzija, socijalna dimenzija i sl.), svatko u svojoj ulozi. Važno je zajednički stvarati uvjete za što kvalitetniji odgoj i obrazovanje, s određenjem do koje razine pojedinog zadatka idu roditelji, a gdje preuzimaju odgojitelji (Milanović, 1997).

Partnerstvo između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove treba utjecati na unapređenje kvalitete života djeteta u obitelji i u odgojno-obrazovnoj ustanovi, u namjeri poticanja njegova cjelokupnog razvoja (Maleš, 2003).

Opće informacije o upitniku

- *Upitnik za procjenu etioloških i fenomenoloških aspekata razvoja djece rane i predškolske dobi*
- Upitnik sadrži:
 - Osnovne informacije o djetetu (spol, dob, udaljenost od vrtića, pohađanje dodatnih programa, duljina programa u vrtiću)
 - Osnovne informacije o roditeljima (stupanj obrazovanja, zaposlenje)
 - Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja djeteta
 - Učestalost provođenja određenih aktivnosti s djetetom
 - Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja roditelja
 - Roditeljska procjena rizika kojima je dijete izloženo i iskustava koje je dijete proživjelo

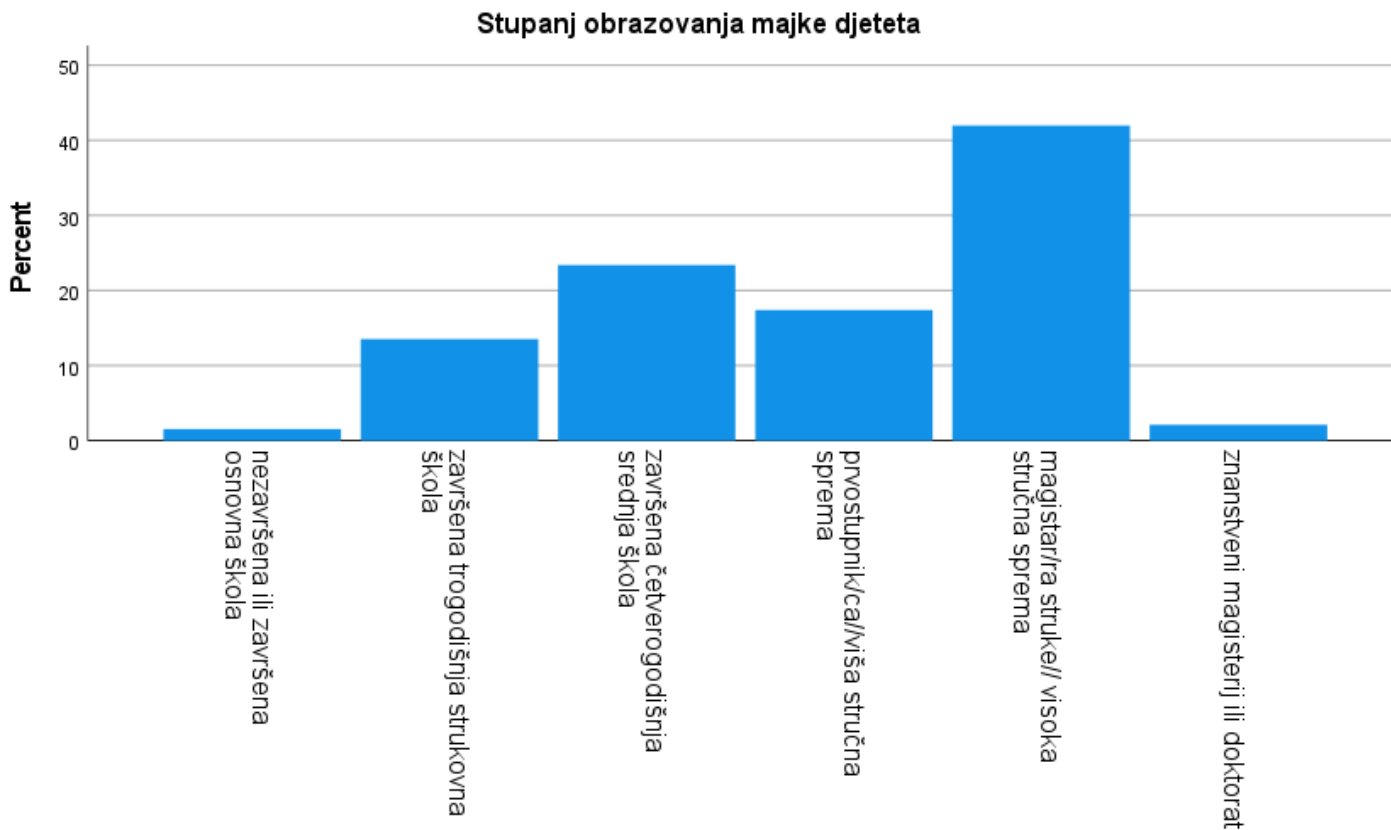
Demografski podaci

- Upitnik popunjava – 86.3 % majka, 11.7% otac
- Dob djece – između 4 godine i 7.3 godina, prosjek 5.7 godina (15 djece od 4 godine, 271 dijete od 5 godina, 222 djece od 6 godina i 6 djece od 7 godina)
- Spol djeteta – 50.4% dječak, 49.6% djevojčica
- 89.7% roditelja smatra da njihovo dijete ima iste uvjete za razvoj kao i druga djeca.

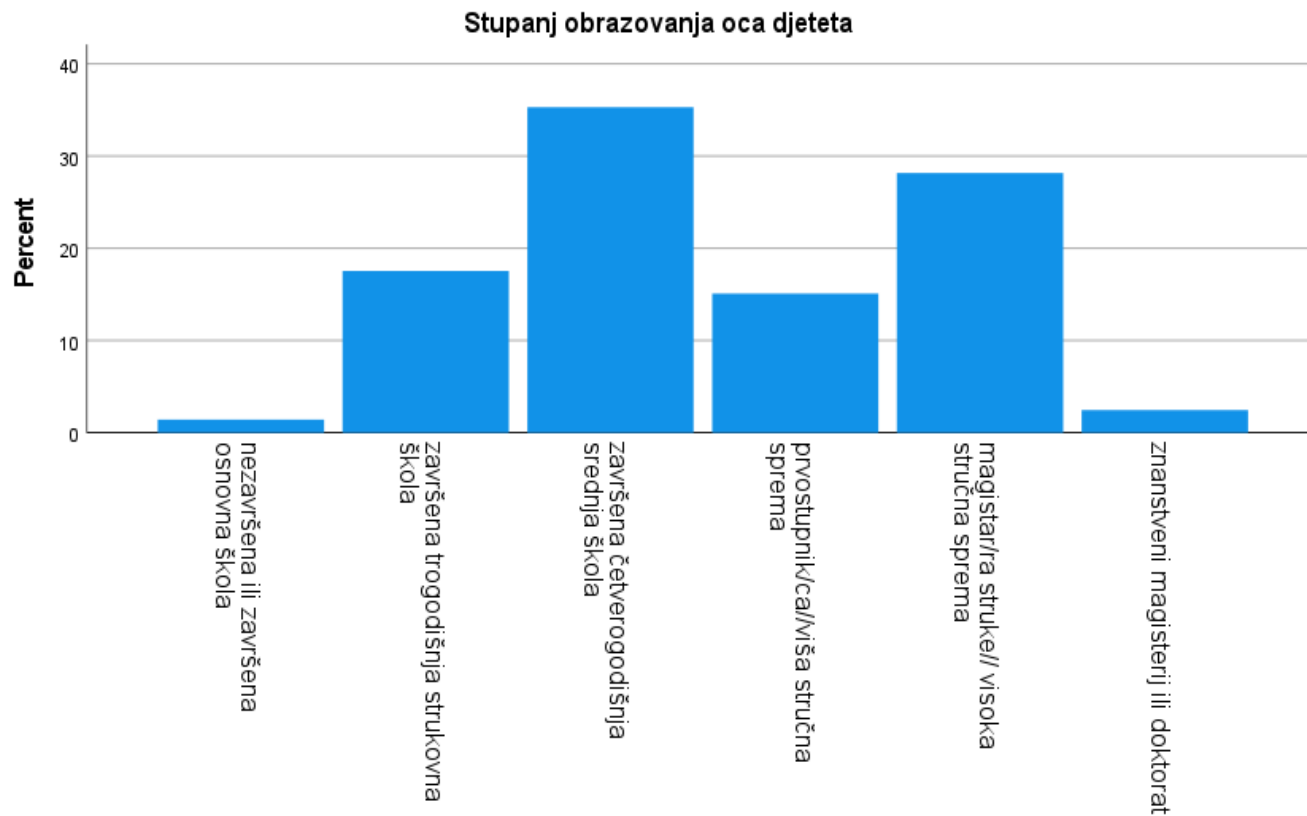
Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Stupanj obrazovanja roditelja

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Stupanj obrazovanja roditelja

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Uključenost djece u program vrtića i kraće programe

86.7% djece sudjeluje u cjelodnevnom programu u trajanju od 7-10h, 8.5% u poludnevnom programu u trajanju od 4-6h.

9.6% roditelja se izjašnjava da im je potrebno savjetovanje o roditeljstvu koje im nije dostupno, njih 7.8% kaže da im je potrebna pomoć za skrb o djetetu i kućanstvu, ali im nije dostupna.

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja kod djece: najčešća ponašanja prema procjenama roditelja

- ✓ **Dijete nameće vlastito mišljenje ili želje** – $M=2.93$, $SD=1.23$ (167 nekoliko puta mjesečno, 91 jednom ili više puta tjedno, 68 svakodnevno)
- ✓ **Dijete prkosi odraslima** – $M=2.40$, $SD=1.16$ (141 nekoliko puta mjesečno, 49 jednom ili više puta tjedno, 33 svakodnevno)
- ✓ **Dijete ignorira upute odraslih osoba** – $M=2.39$, $SD=1.07$ (139 nekoliko puta mjesečno, 43 jednom ili više puta tjedno, 24 svakodnevno)
- ✓ **Dijete krši dogovorena pravila ponašanja** - $M=2.36$, $SD=1.10$ (153 nekoliko puta mjesečno, 49 jednom ili više puta tjedno, 12 svakodnevno)
- ✓ **Dijete pokazuje otpor slijeđenju uputa** - $M=2.35$, $SD=1.09$ (138 nekoliko puta mjesečno, 59 jednom ili više puta tjedno, 17 svakodnevno)
- ✓ **Dijete pokazuje plačljivost** - $M=2.35$, $SD=1.00$ (154 nekoliko puta mjesečno, 54 jednom ili više puta tjedno, 10 svakodnevno)

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja kod djece: **najrjeđa** ponašanja prema procjenama roditelja

- ✓ **Dijete pokazuje žaljenje za glavobolju, bolove u trbuhu ili mučninu bez prepoznatljivog razloga** - $M=1.26$, $SD=0.60$ (413 nikada, 76 jednom mjesečno)
- ✓ **Dijete se upušta u fizički sukob s drugom djecom** - $M=1.31$, $SD=0.65$ (391 nikada, 87 jednom mjesečno)
- ✓ **Dijete pokazuje žalost bez neposrednih poticaja** - $M=1.34$, $SD=0.64$ (374 nikada, 86 jednom mjesečno)
- ✓ **Dijete pokazuje nezainteresiranost za vršnjake i/ili grupne aktivnosti** - $M=1.35$, $SD=0.75$ (387 nikada, 86 jednom mjesečno)
- ✓ **Dijete ometa grupne aktivnosti** - $M=1.37$, $SD=0.70$ (371 nikada, 93 jednom mjesečno)
- ✓ **Dijete pokazuje osamljivanje** - $M=1.43$, $SD=0.74$ (362 nikada, 96 jednom mjesečno)

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja kod djece: zanimljivosti

Od ponuđenih 28 ponašanja ukupno 513 roditelja je prijavilo da se navedena ponašanja kod djece pojavljuju:

- 2.353 ponašanja nekoliko puta mjesečno
- 859 ponašanja jednom ili više puta tjedno
- 449 svakodnevno

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja kod djece – najčešća ponašanja

PONAŠANJE	M
zatražilo pomoć odrasle osobe zbog neke aktivnosti	2.94
pohvalilo nekoga	2.84
usprotivilo se Vašim zahtjevima	2.68
ispričalo se zbog svog ponašanja	2.57
započelo razgovor s nekom odraslom osobom (izvan obitelji)	2.34
bilo jako ljuto	2.09
pretjerano reagiralo na neku Vašu zamolbu	1.91

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja kod djece – najrjeđa ponašanja

PONAŠANJE	M
povrijedilo Vas ili neku drugu osobu/dijete	1.55
bilo jako uzrujano	1.54
jako vikalo ili vrištalo	1.49
bilo jako preplašeno	1.39
zatražilo zaštitu odrasle osobe zbog odnosa s vršnjacima	1.37
govorilo ružne riječi	1.34

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Učestalost provođenja određenih aktivnosti s djecom

	Niti jednom	Jednom	Nekoliko puta tjedno	Svaki dan	Nekoliko puta dnevno
Igranje društvene igre	4,1%	31,5%	48,7%	13,1%	2,5%
Čitajte neku slikovnicu ili priču	2,3%	16,5%	40,3%	37,0%	3,9%
Igranje neke igru pomoću ICT tehnologije	32,5%	24,6%	30,9%	10,8%	1,2%
Gledanje animiranog filma	4,3%	21,5%	40,9%	29,1%	4,3%
Odlazak u park ili šetnja	0,2%	3,7%	39,3%	47,3%	9,5%
Slušanje glazbe	2,5%	8,1%	32,2%	43,4%	13,8%
Pjevanje, plesanje, recitiranje	4,1%	11,7%	38,5%	34,8%	10,9%

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja roditelja u odnosu na dijete – najčešća ponašanja

	Niti jednom	Jednom	Nekoliko puta tjedno	Svaki dan	Nekoliko puta dnevno	M
Pohvaljivanje djeteta	0,2%	0,2%	14,4%	46,9%	38,3%	4,23
Poticanje djeteta da samo riješi neki problem ili zadatak	0,2%	4,8%	33,1%	46,9%	14,9%	3,72
Podržavanje inicijative djeteta	0,8%	5,8%	32,3%	47,8%	13,3%	3,67
Smireno objašnjavanje razloga zahtjeva prema djetetu	1,4%	6,9%	35,8%	39,4%	16,5%	3,63
Provjeravanje je li dijete dobro razumjelo	2,5%	8,6%	31,7%	43,0%	14,2%	3,58

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Učestalost pojavljivanja određenih ponašanja roditelja u odnosu na dijete – najrjeđa ponašanja

	Niti jednom	Jednom	Nekoliko puta tjedno	Svaki dan	Nekoliko puta dnevno	M
Kažnjavanje djeteta	31,6%	47,9%	18,3%	2,2%	0,0%	1,91
Pokazivanje nervoze u razgovoru s djetetom	21,1%	46,4%	26,6%	5,3%	0,6%	2,18
Raditi nešto umjesto djeteta, nešto što ono može napraviti samo	18,3%	33,3%	34,9%	10,9%	2,5%	2,46
Zabrana djetetu da se bavi nekom aktivnošću (npr. Prestani!)	17,5%	26,1%	39,8%	12,3%	4,3%	2,60
Planiranje načina na koje će izbjeći neko neželjeno ponašanje djeteta	20,6%	25,3%	29,4%	19,6%	5,1%	2,63

Predstavljanje rezultata pilot istraživanja, 28. siječnja 2021.

Razlike u procjenama roditelja o ponašanju djece u odnosu na spol djeteta

Dječaci se, prema procjenama roditelja, statistički značajno češće nego djevojčice:

- Upuštaju u fizički sukob (M1=1.42, M2=1.21)
- Ometaju grupne aktivnosti (M1=1.49, M2=1.25)
- Krše dogovorena pravila ponašanja (M1=2.54, M2=2.20)
- Nameću vlastito mišljenje i želje (M1=3.05; M2=2.80)
- Pokazuju otpor prema slijeđenju uputa (M1=2.50; M2=2.18)
- Ignoriraju upute odraslih osoba (M1=2.50; M2=2.28)
- Neprimjerenost pokazuju ljutlju (M1=2.13; M2=1.92)
- Pokazuju potškoće s održavanjem pažnje (M1=2.03; M2=1.79)

U prosječnom tjednu su dječaci statistički značajno češće nego djevojčice **govorili ružne riječi, psovali** ($t(494) = 5.340, p < 0.001; M1 = 1.49, M2 = 1.19$)

U prosječnom tjednu su djevojčice statistički značajno češće nego dječaci **pohvalile nekog** ($t(493) = 2.219; p < 0.05; M1 = 2.75, M2 = 2.94$)

Razlike u procjenama roditelja o vlastitom djelovanju u odnosu na spol djeteta

Roditelji statistični značajno više u proječnom tjednu djevojčicama **čitaju slikovnice** (M1=3.16, M2=3.36) ili priče te **plešu, pjevaju ili recitiraju** (M1=3.18, M2=3.57), a s dječacima igraju igricu **na ICT tehnologijama** (M1=2.45, M2=2.02). Ne postoji statistički značajna razlika u tome koliko često s djecom igraju društvene igre, slušaju glazbu, gledaju animirani film ili idu u šetnju ili u park.

U odnosu na spol roditelji su statistični značajno češće u toku prosječnog tjedna:

- Zabranili dječacima (M1=2.78) da se bave nekom aktivnošću nego djevojčicama (M2=2.43)
- Kažnjavali dječake (M1=2.01) nego djevojčice (M2=1.81)

Razlike u procjenama roditelja o ponašanju djece u odnosu na dob djeteta

Prema procjenama roditelja mlađa djeca (4 i 5 godina starosti) se statistički značajno češće nego starija djeca (6 i 7 godina starosti):

- Upuštaju u fizičke sukobe s drugom djecom (M1=1.38, M2=1.22)
- Krše dogovorena pravila ponašanja (M1=2.47, M2=2.26)
- Pokazuju teškoće s održavanjem pažnje (M1=2.00, M2=1.80)

U prosječnom tjednu statistički češće:

- Mlađa djeca (M1=2.50) započinju razgovor s nekom odraslom osobom izvan obitelji nego starija djeca (M2=2.17)
- Mlađa djeca (M1=2.16) su češće bila ljuta nego starija djeca (M2=2.00)

Razlike u procjenama roditelja o vlastitom djelovanju u odnosu na dob djeteta

Roditelji statistični značajno više u proječnom tjednu mlađoj djeci čitaju slikovnice ($M_1=3.33$, $M_2=3.22$) ili priče te plešu, pjevaju ili recitiraju ($M_1=3.47$, $M_2=3.23$) te idu u šetnje ili park ($M_1=3.68$; $M_2=3.54$), a sa starijima igraju igricu na ICT tehnologijama ($M_1=2.13$, $M_2=2.37$). Ne postoji statistički značajna razlika u tome koliko često s djecom igraju društvene igre, slušaju glazbu i gledaju animirani film.

U odnosu na dob djeteta roditelji su statistični značajno češće u toku prosječnog tjedna:

- Mlađu djecu ($M_1=3.77$) poticali da samostalno riješi neki problem ili zadatak nego stariju djecu ($M_2=3.63$)
- Pokazivali nervozu u razgovoru s mlađom ($M_1=2.25$) nego starijom djecom ($M_2=2.10$)
- Smireno objašnjavali razloge svojih zahtjeva mlađoj ($M_1=3.72$) nego starijoj djeci ($M_2=3.50$)

Razlike u procjenama roditelja o ponašanju djece u odnosu na stupanj obrazovanja roditelja

Roditelji koji su završili neki stupanj visokog obrazovanja procjenjuju kako njihova djeca statistički značajno češće nego djeca roditelja sa najviše završenim srednjoškolskim obrazovanjem:

- Usprotive njihovim zahtjevima (M1 _majka=2.49, M2 _majka=2.80)
- Traže pomoć odrasle osobe kod neke aktivnosti (M1 _majka=2.68, M2 _majka=3.10; M1 _otac=2.87, M2 _otac=3.06)
- Pretjerano reagiraju na njihove zahtjeve (M1 _majka=1.79, M2 _majka=1.98; M1 _otac=2.62, M2 _otac=2.80)

Razlike u procjenama roditelja različitog stupnja obrazovanja o vlastitom djelovanju

U obiteljima gdje su majke visokoobrazovane statistički značajno češće roditelji procjenjuju da čitaju djeci slikovnice i priče ($t(511)=2.774$, $p<0.01$; $M1=3.10$, $M2=3.32$).

U obiteljima gdje su očevi visokoobrazovane statistički značajno rjeđe roditelji procjenjuju da igraju neku društvenu igru ($t(480)=2.497$, $p<0.05$; $M1=2.85$, $M2=2.67$) i rjeđe slušaju glazbu sa svojom djecom ($t(486)=2.045$, $p<0.05$; $M1=3.65$, $M2=3.48$).

Razlike u procjenama roditelja različitog stupnja obrazovanja o vlastitom djelovanju

- Poticanje djeteta da samo riješi neki problem ili zadatak (M1_majka=3.60, M2_majka=3.78)
- Pokazivanje nervoze u razgovoru s djetetom (M1_majka=1.95, M2_majka=2.32; M1_otac=2.12, M2_otac=2.31)
- Zabrana djetetu da se bavi nekom aktivnošću (M1=2.38_majka, M2_majka=2.72; M1_otac=2.48, M2_otac=2.73)
- Upozoravanje djeteta na posljedice njegovog ponašanja (M1=3.06_majka, M2_majka=3.31)
- Planiranje načina na koje ćete izbjeći neko neželjeno ponašanje Vašeg djeteta (M1_majka=2.36, M2_majka=2.79)
- Raditi nešto umjesto djeteta, iako je ono sposobno to učiniti samo (M1_majka=2.22, M2_majka=2.61; M1_otac=2.34, M2_otac=2.62)
- Pohvaljivanje djeteta (M1_majka=4.14, M2_majka=4.29)
- Podržavanje inicijative djeteta (M1_majka=3.52, M2_majka=3.77)
- Inzistiranje da dijete ispuni neki zahtjev (M1_majka=2.85, M2_majka=3.05)
- Dogovaranje pravila u suradnji s djetetom (M1_otac=3.49, M2_otac=3.32)

Razlike u procjenama roditelja u odnosu na uvjete za razvoj djece

Roditelji koji smatraju da njihova djeca nemaju iste prilike i uvjete za razvoj kao i druga djeca statistički značajno procijenjuju da njihova djeca češće:

- Fizički se upuštaju u sukob s drugom djecom (M1=1.30, M2=1.76)
- Ometaju grupne aktivnosti (M1=1.35, M2=1.86)
- Pokazuju osamljivanje (M1=1.40; M2=1.77)
- Zatraže za pomoć odraslu osobu zbog odnosa s vršnjacima (M1=1.37, M2=1.65)
- Povrijede njih ili drugu osobu/dijete (M1=1.53, M2=1.86)

Ne postoje statistički značajne razlike u učestalosti aktivnosti koje rade s djecom ili u učestalosti ponašanja prema djeci između roditelja koji smatraju da dijete nema iste prilike i uvjete za razvoj kao druga djeca i onih koji smatraju da njihovo dijete to ima.